

Nr 458.

Av herr **Jansson** i Hällefors, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 72, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester, m. m.*

När nu frågan om en förlängning av semesterförmånen för arbetstagare genom proposition nr 72 förelägges riksdagen, har frågan om ett hopspårande av semesterersättningen fått ökad aktualitet. Jag anser mig därför genom denna motion böra framföra denna fråga till riksdagens prövning i samband med behandlingen av förenämnda proposition.

I det betänkande med förslag till ändrad semesterlagstiftning, som den 30 november 1944 avlämnades av 1942 års semesterkommitté (SOU 1944: 59) upptogs bl. a. frågan om att använda postgiroverörelsen för utbetalning av semesterersättning. Förslaget utformades i en särskild paragraf i lagförslaget (§ 20) och gick ut på att arbetsgivaren skulle vara skyldig att insätta semesterersättningen å ett särskilt postgirokonto, för att där innestå till dess att arbetstägaren blev i tillfälle att hålla semester. Närmare föreskrifter om insättning och utbetalning skulle enligt förslaget meddelas av Konungen.

Kommittén hade också utformat ett förslag till kungörelse i detta avseende. Insättning av semesterersättning å semesterersättningskonto skulle enligt förslaget i regel ske senast åtta dagar efter det arbetstägarens anställning upphörde eller, om särskilt hinder härför förelåg, så snart detta hinder upphört. Arbetstägaren skulle sedan ha rätt att efter den 2 maj det år han skulle hålla semester efter ansökan få semesterersättningen till sig utbetald från semesterersättningskontot. I särskilda fall skulle dock semesterersättningen kunna utbetalas tidigare på året, t. ex. om arbetstägaren genom intyg av den arbetsgivare, hos vilken han var anställd, eller genom fackförening eller av organ för den offentliga arbetsförmedlingen kunde styrka att han var i tillfälle att hålla semester tidigare än nämnda dag.

Semesterkommittén anförde som motivering för detta sitt förslag bl. a., att en sådan ordning för semesterersättningens erläggande syntes väl ägnad att även för de korttidsanställdas del tillgodose semesterns rekreationssyfte och att förhindra, att semesterersättningen i praktiken bleve en ren lönefyllnad. Genom förslaget kunde det — framhöll kommittén vidare — tillskapas "en anordning, varigenom i olika anställningar intjänad semesterersättning kan hopsparas för att på en gång hållas tillgänglig för arbetstägaren, när han skall hålla semester."

Detta förslag vann dock icke statsmakternas bifall. I sitt utlåtande nr 59 till 1945 års riksdag uttalade dock andra lagutskottet bl. a. att "enligt ut-

skottets mening tala onekligen vissa skäl för kommitténs förslag. Det lär icke kunna bestridas, att därest arbetstagarna då och då såsom semesterersättning få ett mindre belopp, risk förefinnes att de uppburna beloppen förbrukas för annat än för avsett ändamål och att därför syftet med semesterersättningen — att bereda arbetstagaren tillfälle att skaffa sig samma rekreation som semesterledigheten avsåg att skänka dem som arbeta i längre fortlöpande anställning — kommer att förfelas”.

I sitt betänkande med förslag till lagstiftning om längre semester för vissa arbetstagare, som avlämnades den 15 december 1945 (SOU 1945: 59), återkom semesterkommittén med samma förslag att använda postgirorörelsen för utbetalning av semesterersättning när det gällde ungdom under 20 år. Inte heller detta förslag vann statsmakternas bifall.

När nu riksdagen går att behandla frågan om en till tre veckor förlängd semester för alla arbetstagare, tala starka skäl för att i samband därmed 1942 års semesterkommittés ovannämnda förslag tages upp till ny prövning. Det av andra lagutskottet i dess förslag till 1945 års riksdag gjorda uttalande, som här ovan citerats, har genom det nu framlagda förslaget om semesterns förlängning ökat i styrka och aktualitet. En förlängning av semestern på lagstiftningens väg kan endast motiveras med ett behov av längre ledighet för rekreation. Det torde vara ostridigt att ett sådant behov föreligger för alla de arbetstagare, som nu erhålla semester enligt 1945 års lag. Behovet av ledighet för rekreation torde vara lika stort för de arbetstagare som tvingas att byta anställning flera gånger om året som för dem med fastare anställningsförhållanden.

Som ett exempel härpå kunna bara nämnas skogsarbetarna, som i regel arbeta åt flera arbetsgivare under samma år, men som ha ett mycket tungt och slitsamt arbete. Det borde framstå som en tvingande nödvändighet att för dessa liksom för andra korttidsanställda framskapa samma möjligheter att tillgodogöra sig den till tre veckor förlängda semestern som föreligger för andra arbetargrupper vilka ha förmånen av mera långvariga anställningar. Detta torde inte kunna ske på annat sätt än att det skapas en anordning för att hopspara den i de olika anställningarna intjänade semesterersättningen för att på en gång utbetalas, när semestern skall hållas, eller i så nära anslutning därtill som möjligt.

Det har tidigare framhållits, att ett system för hopsparande av semesterersättningen inte skapar någon garanti för att arbetstagaren kommer att hålla semester. Även om denna anmärkning är riktig i och för sig, så får man inte bortse ifrån de för rekreationssyftet gynnsamma verkningar en sådan anordning ändock måste ha. Dessa verkningar anser jag ligga i så öppen dag, att någon närmare motivering för en sådan uppfattning här inte behöver framföras.

Ett sådant tvångsvis hopsparande av semesterersättningarna, som här har ifrågasatts, kan ingalunda betraktas som något förmyndarskap från

statsmakternas sida gent emot de berörda arbetstagarna. Semesterlagen är ju en social skyddslag, och det måste anses vara en angelägenhet för statsmakterna att se till, att man så långt det är möjligt, utan allt för starka ingripanden i den personliga friheten, når det syfte man avsett med lagen.

Att systemet med anlåtande av postgiro rörelsen i förevarande avseende kommer att vålla en del besvär — och kanske även kostnader — för arbetsgivarna är ofrånkomligt. För min del anser jag dock att förmånen med den föreslagna anordningen väger så tungt ur de synpunkter jag här ovan anfört, att dessa olägenheter inte böra få förhindra en sådan reform.

Däremot kan det tänkas att systemet med användande av postgiro rörelsen inte passar för alla arbetargrupper. Sjöfolket har nämnts som en sådan grupp av arbetstagare, som borde ställas utanför detsamma. Möjlighet för Konungen att meddela dispens i vissa fall torde därför behövas. Denna möjlighet torde dock böra starkt begränsas. Bestämmelsen om insättande av semesterersättning å postgirokonto borde i övrigt göras ovillkorlig, och bestämmelse om påföljd för arbetsgivare, därest han åsidosatte en sådant skyldighet, borde också införas i lagen.

Nu har frågan om sättet för semesterersättningens utbetalande inte berörts i propositionen nr 72 till årets riksdag, som denna motion anknyter till. Då frågan om semesterersättningens hopsparande måste anses ha ett direkt samband med en förlängning av semestern, hoppas jag dock att riksdagen måtte bifalla denna motion. Det har för övrigt hela tiden varit min avsikt att avlämna en motion i denna fråga, men jag har låtit den vila i avvaktan på föreliggande proposition.

Med hänvisning till vad här ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen i samband med behandlingen av propositionen nr 72 med förslag till ändring i lagen den 29 juni 1945 om semester måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t föreslå, att Kungl. Maj:t måtte taga under ny prövning det förslag angående semesterersättningens utbetalande som föreslagits av 1942 års semesterkommitté (SOU 1944: 59 och 1945: 59) och, om det visar sig nödvändigt, företaga ytterligare utredning i frågan för att om möjligt förelägga 1951 års höstriksdag förslag om ändring i förevarande lag i detta avseende.

Stockholm den 12 mars 1951.

Axel Jansson.